

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita & exercitatio S. Matro[n]æ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

ratione verborū eos audire. Quibus isdem Lampadius dixit: Adorate deum Solem, ut destruaris consilium Philosophorum. Qui respondentes, dixerunt: Nos nunquam adoramus facturam manuum nostrarum: sed adoramus Deum cali & terræ, qui imperat in æternū, Iesum Christum filium Dei.

Nolunt falsos colere deos.

Reclusi sunt igitur in custodia publica. Inde cum mutari à fide Christi non possent, iubente Lampadio expoliantur, & scorpionibus gravissimè cæduntur. Mox Lampadius à dæmonio correptus, expiravit. Hoc factum cum audisset Diocletianus, nimio furore repletus, iussit cuidam Nicetio rogato, ut in loculis plumbeis vivi includerentur, ac sic in fluvium præcipitarētur. Post dies autem quadraginta duos venit quidam Nicodemus Christianus, & leuavit cum ipsis loculis corpora martyrum, & in domo sua honorificè posuit. Passi verò sunt sexto Idus Nouembris.

Cæduntur scorpionibus.

In flumē de merguntur.

Item Romæ natale sanctorum quatuor Coronatorū, id est, Seueri, Seueriani, Carpophori & Victorini. Hi cum impellerentur ad sacrificandum, reluctantes nec omnino consensum impijs præbentes, perstiterunt in fide. Nunciatum est autem Diocletiano Imperatori. Qui ilico iussit, ut ante simulacrum Aesculapij ictibus plūbarum cæsi deficerent. Quorum corpora iussit in platea canibus iactari: & iacuerunt ibi diebus quinque. Tunc pij Christiani venerūt, & collecta corpora sepeliērunt in via Laticana, milliario ab Vrbe tertio, in arenario iuxta corpora sanctorum martyrum, Claudij, Nicofrati, Symphoriani, Castorij & Simplicij. Passi sunt autē sexto Idus Nouembris, post duos tamen annos passionis horum quinque martyrum. Cum autem nomina eorum minimè reperirentur, statuit beatus Melciades Episcopus, ut anniuersaria quatuor Coronatorum dies, sub nominibus sanctorum quinque martyrum recoleretur. Intercurrentibus tamen annis, cuidam sancto viro etiam nomina eorum reuelata sunt. Festiuitas verò, ut fuerat statuta, celebris in aliorum martyrum festiuitate permanfit, ac locus quatuor Coronatorum nomine insignis.

4. martyres occiduntur.

4. coronati à Melciade Episcopo nominantur.

VITA ET EXERCITATIO SANCTÆ MATRONÆ, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE. Habetur in tomis Aloysij.

OS, qui sunt in vita temperantes, & studiosi virtutis, pro viribus laudare, simul est sanctum, & longè vtilissimum. Nam & ipsi sunt laude digni, & quæ de eis habetur oratio, incitat & inflamat alios ad amorem aggrediendalia. Cum autem & id, quod laudatur, fuerit mulier, id scilicet, quod est humanæ naturæ maximè imbecillum, & ad asperos suscipiendos labores mollissimum, quemadmodum non est laus conducibilis viris simul & fœminis, quæ potest utrosque excitare ad ea, quæ sunt pulchra & honesta? Fœminas quidem, ut, cum sint eiusdem generis, eosdem quoque labores suscipiāt & easdem remunerationes: Viros autem, nè, cum sint viri, cernantur cedere mulieribus, & ad labores suscipiendos eis esse ignauiores. Ex ijs ergò, quæ vitam laudabiliter egērunt & ex virtute, fuit etiam Matrona: quæ cum viris quidem virtute contendit: præclaris verò & admirandis factis eos superauit, ut in processu ostendent ea, quæ dicentur.

Nonbris 8. Cap. 1.

Est quædam regio subiecta imperio Romanorum, sita in confinio Cilicum & Isaurorum, nomine Pamphylia: quæ propterea, quòd sit populo frequens, & habeat habitatores ex omnibus ciuitatibus, sic fuit appellata. Vna autem ex ijs, quæ sunt in ea, ciuitatibus vocatur Perge, in qua fuit educata hæc beata Matrona: quæ à parentibus adepta liberalem disciplinam & educationem, cum iam esset nubilis, (erat enim insigni pulchritudine) iungitur matrimonio marito non vulgari, non plebeio, nomine Domitiano: sitque mater vnus filiar, cui statim ex futuris tribuit appellationem, ut quæ eam nominarit Theodoten: Deo autem eam dederit ex ipsis fascijs. Atque ut post nuptias quidem & cohabitationem, moderationem exerceat, & à fastu ac superbia alienationem, & ornaretur non ornata, qui consistit in sicca & fucata pulchritudine: sed in interno animæ homine, adhibebat studium, & ut in temperantia vitam degeret & honestate.

Cap. 1. Pamphylia vnde sic dicta.

Matrona nubit viro.

Parit filiam nomine Theodotē.

Lauda-

IULIUS
 5
 RVIII

- Cap. 3. Laudabile quidem, & alioqui gratum est hæc perfequi. Superuacaneum autem visum omnino fuerit, si præteritis maioribus & perfectioribus, voluerimus occupatos tenere auditores in horum recordatione. Quod autem ipsa alijs prætulit, hoc etiam conuenit præponere in narratione. Statuebat enim id, quod dicit Apostolus, à se summe esse seruandū. Ille enim dicit, oportere eos, qui habent vxores, affici perindè, ac si non habeant. Quamobrè cum sua sponte excessisset ab ea, quæ illam tulit patria, diuina, inquam, prouidentia, quam eius consilium habuit adiuuantem, in eam, quæ primam sedem obtinet inter ciuitates, nempe Byzantium, cum marito proficiscitur: quem habebat quidem simul peregrinantem, & ne minimum quidem recedentem, non tamen eorum conscium, quæ animo agitabat: neque scientem aliquid, quod ea mente versabat. Deindè urbem ingressa regiam, toto die assidebat in templis sanctorum, nec diu nec noctu ab eis recedens, ieiunijque & precum curam gerens, & facultates impertiens egentibus, & Deum assidue rogans, vt sopiretur in ea innatum bellum carnis. erat enim tunc ætate iuuenis, vt quæ nõ esset nata plus quam viginquaque annos.
- Cap. 4. Rogabat ergò, sicut diximus, vt liberaretur à carnis molestijs: vt, cum posset viuere sine marito, liberè vacaret spiritalibus & diuinioribus. Quæ autè eam ad ea, quæ sunt honesta, incitabat, erat quædam Eugenia, quæ conuenienter nomini erat moribus ingenuis, & vna, quæ totam vitam consumebat in nocturnis stationibus & orationibus. Cum qua ipsa quoque bona decertabat contentione exercitationis, ea, quibus exercentur monachi, diligenter exercens. Hæc verò, quæ quotidie fiebant, ægrè ferebat Domitianus, & absurdè quædam & turpes cogitationes ei veniebant in mentem, dicendo: Non rectè habet continuus hic progressus, sed fit animo, qui ad malas tendit cupiditates, & exhinc omnè adhibebat custodiam, ne eam quidem sinens prodire extra domunculam: & ambobus erat constitutum certamen: illi quidem, nè dimitteret eam facere ea quæ cõsueuerat: huic autem, nè abesset à sacris coctibus. Sed cum is valde repugnaret, ea multis vrgens precibus, vix tandem persuadet, vt sibi liceat facere quod vellet.
- Cap. 5. Summopere cupit viuere Deo, & mundum fugere. Magno itaque studio venit in templum sacrorum Apostolorum. In quo cum fuisset, eos precans intensius, petebat vt sibi nihil esset impedimèto, quo minus fugeret mundum: sed eam quoque Christo offerrent cum eo coetu, qui iam ab eis prius ei fuit oblatus. Cum ea sic esset precata, & iam aduentasset vespera, & qui templum custodiebãt, iuberent omnes egredi, ipsa cum in quodam porticu exijs, qui illic erant, Sofannæ cuiusdam, ei iam olim familiaris inuenisset habitaculum, quæ ab ineunte ætate virginitatem conseruare constituerat, & ex Deo vitam agere, cum ea totam noctem peragit. Die verò iam apparente, Matrona ventitat ad magistrã Eugeniã, de rebus propositis cum ea communicaturã. Cum autem multa vtrò citroque dicta essent, magistra dicebat hoc ante alia esse considerandum, quomodo se habitura esset filia Theodote. Matrona autem, quæ nullum alium scopum sibi proponebat præter Deum, & omnem aliam negligebat sollicitudinem: Me, inquit, accipiat solitaria vita & monastica: Theodoten autem Sofannæ & Deo trado: & de ea iam omni cura liberor. Verba res ipsa quoque mox est consecuta.
- Cap. 6. Rursus autem quomodo oporteat silentio viuere, & Deo placere quærens Matrona, per euidentem in somnis visionem docetur à Domino. Fuit autem hæc visio admirabilis. Videbatur enim vir quidam eam perfequi: ipsa autem fugiēs, seruata esse à quibusdam monachis: quod quidem ei significabat, quod in monasterio oporteret eam suscipere vitam virorum monachorum. Sic enim fore, vt & marito & alijs sit ignora. Cum se ergò ad cutem vsque rotondisset, & Eunuchi habitum induisset, rursus venit cum Eugenia in dictum templum diuinorū Apostolorum: & volens obsecrorum scire significationem ex diuinioribus, sacrum aperit Euangelium, & protinus incidit in tale dictum: Quicumque vult post me venire, abneget seipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Hinc eorum, quæ Deo placent, indubitata habentes cognitionem, cum sua ei dedicassent, & sperassent se eum habituras adiutorem eorum, quæ fiebant, à se inuicem separantur. Matrona autem, cum, vt dictum est, se esse Eunuchum simulasset, & Babylam seipsam nominasset, ad sancti Bassiani accedit monasteriū: & accepta à monachis, protinus ad certamina se parauit spiritalia, nõ pallore vultus, nec tristitia faciei, sed germanè potius & verè virtutem exercens, & omnibus modis studens latere: vt propemodum proeusta fuerit ad summum vitæ, quæ

Eunuchū se simulat, & degit inter monachos sanctissime.

ex Deo agitur: & haberetur ab omnibus in admiratione, quomodo vir, qui erat imbecillus, vixit Eunuclus, tam fortiter se gerit aduersus labores, & omnes monachos contendit superare: magno & excelso animo iram cohibens, & gloriam tanquam vanam despiciens, omnem obedientiam ex summa complectens modestia.

Et certe non poterat inuidere. Zelus enim, qui est ex virtute, liber est ab omni inuidia. eum autem potius colebant tanquam magistrum, prius etiam incitati ad imitationem: propemodum verò etiam cognitum fuisset, quod celabatur, & manifestum fuisset eam esse mulierem, nisi exorram suspensionem spirituali amouisset sapientia. Nam cum aliquo tempore ita contigisset, ut in quodam orto laboraret cum monachis, operique instaret promptius & alacrius, monachus cui obtigerat, ut cum ea laboraret, nomine Barnabas, in eam iniectis oculis paulò curiosius, ut qui paulò antè ad vitam monasticam accessisset ex scena, etiamsi postea profecerit in virtute, & ei commissa fuerit præfectura monachorum, rogauit quid factum sit, ut sint ei ambæ perforatæ auriculæ: Beata autem illa breuem simul & consideratam dedit responsionem: Accidit tibi quidem, ô frater, humanum quidpiam, alienum verò à nostra professione: cum terram oporteat arare, non vultum humanum curiosè intueri. Sed quantum res ita se habeat, questionis discere solutionem. Nam quæ me olim tenuit & educauit, in me summa beneuolentia, munificè in meas aures aurea iniicit ornamenta. Sic beata illa monachum sapienti inuentione remouit à suspensione: eam autem subijt magna turba cogitationum, & venerunt ei in mentè admonitiones Eugeniæ, dicentis: Res est admodum difficilis, mulierem versari simul cum viris, & tentare, ut ipsa vir videatur sicut illi. Neque enim fieri potest, ut perpetuò lateat simulatio: attentiori tamen cogitatione sola solum Deum alloquens: Tuo nutu, dicebat, ô Domine, vitam suscepi monasticam, & eum, qui iussit sequi, nunquam retrò conuersa sum secuta. Quamobrè nè efficias, ut ego vnquam mea spe fallar, nec ab hoc bono vnquam proposito excidam. sed tu meam defendens imbecillitatem, annue ut meo scopo finis accidat similis. Hæc dicens, videbatur etiam videre pura anima meliorem exitum.

Cum ea ergò sic haberet, & vitam amplecteretur spiritalem, longo tempore ignorata sunt res eius à Bassiano, etiamsi non esset expertus doni perspicendi: eum tamen latuit Dei sapientia, & magis arcanis quibusdam iudicijs, quomodo etiam Eliseum aliquandò Sunamitis. Serò autem & longo post tempore ea ipsi extitit manifesta. Sic autem fit: Visus est in somnis videre magnus Bassianus virum amictu quidem honestum, vultu autem decorum, & qui videbatur esse cuiusdam naturæ diuiniore, & ei ter dicere: Babylos eunuclus, qui est vnus ex monachis, qui sunt in tuo grege, apertè quidem est foemina: simulat autem se esse eunuchum, ut lateat. Sicut ipse autem, Accacius quoque quidam, vir insignis fuit pierate, qui fuit etiã pro tertia parte pastor monasterij diuini Abranij, eandem vidit visionem. Manè ergò cum Bassianus accessisset vnus ex monachis, Ioannem quendam, qui post ipsum erat secundus in monasterio, narrauit ei quod viderat in somnis. Interim verò dum hæc diserebat, venit quidam missus ab Acacio, narraus Bassiano quam ipse viderat visionem. Tunc ergò magnus Bassianus, volens de hac re maiorem sibi fidem fieri, in manus sumpto sacro Euangelio & explicato, in illa verba incidit; quæ dicebant regnum cælorum esse simile fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae fatis tribus, donè totum esset fermentatum.

Cum itaque intellexisset eam, quæ in profundo significabatur, intelligentiam, post hæc apud se cogitabat, quomodo dextrè aggredere id, quod erat propositum, & hoc multis non fieret manifestum. Accersit ergò beatam illam, & eam toruè adspiciens: Quid fuit causæ, inquit, ô mulier, quòd tam audax ceptum in nos sis aggressa: & quæ nobis non conueniebat, tentationem & probrum inuiseris, tantum tempus studens latere? Illa autem id quod dictum fuerat, intelligens, & formidans austeritatem, & quæ in eius vultu apparuerat, acerbitatis nube obstupescita, & maxime ijs, quæ dicta erant, testimonium ferentem habens conscientiam, se quidem statim humi prostermit: Sancti verò pedes præhensans, verba quæ multum quidem habebant humilitatis, vix autem proferebantur, emittit, dicens: Non tentationem, ô domine, volens afferre, me retuli in numerum tui gregis: sed tentationem potius fugiens ab aduersarijs, & laqueos qui sunt in mundo, declinans. Cui rursus respondit Bassianus: Quomodo autem cum sis mulier, ad diuina sacramenta accessisti nudo capite,

Cap. 7.

Mirè celat
sexum, cum
ferè esset
agnitus.Omne spè
sua conijcit
in Deum.

Cap. 8.

4. Reg. 4.

Viso Bassi-
ani Abbaris

Luc. 13.

Cap. 9.

Depræhensa
à sancto Bas-
siano, quæ
est foemina,
sui facti red-
dit ratione.

SUR IUS
VER
ROBER
RVIII
5

Sapientiffimum eius responsum.

capite, & in pacis salutatione os tuum securè exhibuisti fratribus: Illa verò, Quòd ad diuina quidè dona attinet, inquit, simulans imbecillitatem, non omninò auferens tegmen, quòd erat in capite, ità ad sacramentorum accedebam communionem, charitatis autem apud fratres signum nunquàm recusabam. Neque enim hominum vultibus, sed hominibus angelicam imitantibus impatibilitatem, meipsam offerre existimabam.

Cap. 10.

Sapientem autem responsonem admiratus Bassianus: Et cur non, inquit, in alterum, ò mulier, te contulisti monasterium, & in quod licet ingredi mulieribus: Illa autem cum se parùm sustinisset, & timorem excussisset, vt quæ accepisset occasionem vtendi pluribus verbis ad defensionem, quomodò res eius se haberent, singulatim exposuit: quòd marito quidè fuisse legitimo coniuncta matrimonio, & vocata esset mater vnus filia: totas autem noctes versaretur in sanctorum coetibus, & quòd ab eo, qui cum ea cohabitabat, aliquandò quidè minante, aliquandò autem plagas quoquè intentante, retardata fuisset ab eo desiderio & proposito, & quòd quæuisset aliquam rationem, qua posset latere maritum, & se ex sua gerere sententia. Post hæc persequebatur, quomodò filiam tradidisset Sofannæ: & tandem intulit eam, quæ in somnis apparuit, visionem, quòd fugiens maritum, videbatur fuisse seruata manibus monachorum. Quod quidè intelligens, seipsam mutauit in hunc habitum, ipso quoquè mutato nomine. Hæc cum audisset Bassianus, & acre eius ingenium valde esset admiratus, & considerasset propositum eius esse admittendum, rogauit, an de cæterò esset ei vita eligenda monastica. Cum ea autem dixisset, Maximè propter eam enim se à mundo, & ijs, quæ sunt mundi, recessisse: De cæterò confide, ò filia, dixit Bassianus: & cum ea dedisset monita, quæ sciebat ei esse profutura: Decerò, inquit, ò filia, oportet te vitam tuo capiti imponere propter legem naturæ, & sic supernam expectare vocationem: nec se ea dixit neglecturum, quæ ad opem ei ferendam pertinent.

Aperit Abbatiu- bet capiti eius imponi vitam.

Cap. 11.

Filia S. Matronæ excidit è vita.

Cap. 12.

Marit' eius importune eam repetit.

Cap. 13.

S. Matrona mutato nomine Baby lam se vocitauit.

Cap. 14.

Cap. 15.

Cap. 16.

Cap. 17.

Cap. 18.

Cap. 19.

Cap. 20.

Cap. 21.

Cap. 22.

Cap. 23.

Cap. 24.

Cap. 25.

Cap. 26.

Cap. 27.

Cap. 28.

Cap. 29.

Cap. 30.

Cap. 31.

Cap. 32.

Cap. 33.

Cap. 34.

Cap. 35.

Cap. 36.

Cap. 37.

Cap. 38.

Cap. 39.

Cap. 40.

Cap. 41.

Cap. 42.

Cap. 43.

Cap. 44.

Cap. 45.

Cum ipsa sic tunc illinc recessisset, Dominus, qui omnia dispesat ad id quod est utile, filiam Matronæ fecit è vita excedere, & ad se assumptis, nè aduersus ipsam esset maligno occasio, & nè eam, quam iam cognitum esset esse mulierem, prætextu curæ gerendæ de filia, à diuiniore deduceret sollicitudine, & in eius animo mundanas inferret cogitationes. Quamobrè non dolorem, sed voluptatem ex ea re accepit: quod factum erat, non est: statuens filia amissionem, sed à curis de ea susceptis liberationem, & earum depositionem. Ipsa ergò latebat apud Sofannam, aut Deus potius eam seruabat per Sofannam. Fama autem, ea quæ ab ipsa facta erant, vbiq; annunciabat, & hic adus ad aures omnium permanabat. Quo factum est, vt maritus eius Domitianus paulatim venans veritatem, vt qui non celsasset vxorem suam inuestigare, postquam reliqua obiit monasteria, ad illud quoq; venit, in quo beata fuit versata, quasdam non expressas & indecoras voces præ ira emittens, importunè fores pulsans & insultans, dicendo: Quenam est ea vis, quam mihi attulistis? Quanam est hæc magna iniuria? Pulchra certè, ò monachi, pulchra sunt admodum, quæ à vobis facta sunt. Cur eos, qui sunt pulchrè coniuncti, vos malè vultis diuidere? Date mihi meam vitam sociam. Date eam, quæ est mihi coniuncta legibus.

Hæc & ijs plura, desiderio victus & animi ægritudine, voce interrupta à dolore, exclamauit. Audiuit autem ab ipsis: Nos vxorem quidè tuam non accepimus, (neq; enim fas est foemine permittere ingressum in monasterium) Eunuchum autem quendam monachum, nomine Babylam, scimus aliquo tempore nobiscum vitam egisse: Deindè repente mutatum statuisse proficisci Hierosolyma. Eum ergò cum haberet hanc causam peregrè proficiscendi, multis antè diebus à nobis discessisse cognouimus. Vbinàm autem nunc degat, illi soli omninò est cognitum, cuius oculis nihil est quod non possit aspici. Quòd autem hæc vera sint, testabitur vniversus populus ciuitatis. Hæc cum audiisset Domitianus, & frustratus esset cepto suæ inquisitionis, & omni pulchra priuatus occasione, se vertebat in omnem speciem, quòd res ei nõ celsisset, se ex crucians, propter zelum irascens, propter eius amorem in citatus cupiditate. Atque ille quidè sic recessit, distractus his animi perturbationibus.

Bassianum autem inuasit agmen curarum, nè Matronæ anima, quæ eius fidei commissa fuerat, verè subisset interitum: & cum eos accersisset, qui ordine quodam erant primi monachorum: Est, inquit, nobis ampliùs considerandum de ea, quæ à nobis discessit, sorore. Nam etsi sexu erat diuersa: quoniam tamen in nostrum adscripta erat

erat circulum, oportet existimare membri ablationem, eius quæ facta est à nobis, dis-
iunctionem. De ijs ergò quæ ad ipsam pertinent, constituamus, vt ad bonum finem
perueniat, nè malignus, & qui quotidie nobis insidiatur, eius superet constantiã, apto
ad insidias instrumento vtens marito. Atq; sic quidem dicebat Bassianus, in commu-
ni posita deliberatione. Marcellus autem quidam, tunc Diaconus, hanc dixit senten-
tiam: In Emesã ciuitate (ille enim ex ea erat ortus) dicens esse monasteriũ mulierum,
in quo etiam suam sororem esse vnã ex ijs, quæ exercentur. Si ergò tibi placet, ad id
mittatur. Sic enim licebit curam de ea deponere. Cũ assensus autem esset Bassianus
ei, quod dictum fuerat, & id permisisset, minister statim nactus nauem, quæ illinc sol-
uebat, sancta in ea imposita, est reuersus.

Illam autem cùm alacri animo accepisset id, quod factum fuerat, tanquã id non
accidisset absque Dei numine, & pauca quædam accepisset pro alimentis, secundo &
leni vento peracta nauigatione, venit in monasterium, quod erat Emesã. Benignè er-
gò accepta, tanto studio se exercebat in laboribus virtutis, vt monachis videretur ex-
emplar non facile, decertantibus aduersus paria eius certamina. Quo circa placuit o-
mnibus post decessum eius, quæ illis præerat, ei committere omnem monasterij præ-
fecturam. Quo magis ergò latere studebat Matrona, eo magis Deo erat curã eam
reddere manifestam, & illius lucem ponere super candelabrum, & euidentem eius
reddere virtutem. Illo autem tempore agricola quidam prædium operans, multis
diebus vidit flammam è terra emitti. Erat verò emissio continua, & nunquã desi-
nens. Hic ergò, vt qui esset agricola, nihil valens conijcere altius, Episcopum ciuitatis
accedens, id renunciat. Ille autem ex eo, quod apparebat, intelligens magnum quid
significari, cum suo clero veniens ad locum, vt par erat, facta oratione, iussit terram
fodere. Quod cùm factum esset, inuenta est vna, non aurum celans, aut aliquid aliud
cuiusmodi, quod possit demulcere animum ornamentorum cupidum: sed rem quan-
dam preciosam & maximi faciendam, nempe maximè venerandum caput Iohannis
Baptistæ.

Cũ hæc fama in omnẽ partem peruassisset, nullus domi remanebat: sed cum vni-
uersa multitudo confluxebant omnes ad spectaculum: à quibus hoc venerandum
caput cum omni laude & glorificatione in templum introducit. Cũ autem Ma-
trona cum omnibus monachis interfuisset spectaculo eius, quod apparuerat, accessit
& hausit ex vnguento capitis, quod erat propositum. Eius communicatio facta est, ea
etiam inuita, ijs qui aderat. Quomodo autem & cur hoc ea inuita factum sit, id quod
dicendum est, vult vos attendere & discere. In media enim intercepta multitudine,
cũ ei non concederetur exitus, vtpotè quòd vt acciperent, omnes se intruderent:
ex eo, quod acciperat, vnguento coacta est alijs impertiri. Dum autè ea distribueret,
quidam ab ortu cæcus, omnes prætercurrentes, (erant enim tunc quidam sacerdotes,
qui diuini vnguenti faciebant distributionem) venit ad ipsam, valdè instans precibus.
Illa verò cùm precioso vnguento oculos inunxisset, eum fecit lucem protinùs intue-
ri, qui antea nunquã viderat. Hoc eam magnam prædicauit & præclaram, & effecit
vt esset apud omnes insignis, adeò, vt omnes dicerent eam esse, quæ latere tandiũ est
meditata, & cum viris fecit ea, quæ faciunt monachi.

Præclara hæc fama rursus vocauit Domitianũ, & veluti manu tangens, fecit eum
venire ad monasterium. Cũ autem audiisset esse viris prohibitum ingressum, celãs
id quod volebat, simulauit pietatem: & rogat per quasdam foeminas, vt orationis gra-
tia & adorationis videret Matronam. Illa autem cùm diligentiori interrogatione &
signis, quæ erant in vultu, ex ijs quæ audiebat, eius esse maritum pulchrè agnouisset,
quid machinatur? Petit spatium septem dierum, & post illos se per ocium in conspe-
ctum eius esse venturam. Hoc cùm Domitianus audiisset à mulieribus, ipse quidem à
sperdens, sedebat, in animo versans diem præfinitum, & expectans videre, & iam
eam habere in manibus visione apprehendens: Matrona autem rursus studens late-
re, proficiscitur Hierosolyma, nihil aliud induta, quàm pannum ex pilis contextum, &
modicum panis fragmentum secum ferens.

Cũ septem autem dies intercessissent, vt constitutum quidem fuerat, venerunt
mulieres: audiuerunt autem à monachis, quæ ipse quoquẽ erant graui oppressa ægri-
tudine, quòd ex quo eam conuenerant, ab eis non esset amplius visa: neque se scire,
vbinam esset. Ille verò citò abeuntes, postquàm hæc didicissent, dixerunt Domitiano.
Is autem vehementiori cordis dolore fauciatus, non cessat curiosè percurtari, do-
nec

Abbas curã
habet salu-
tis eius.

Cap. 14.
S. Matrona
Emesã se
confert in
virginũ ce-
nobium.

Ei cenobio
præficitur.

S. Iohannis
Baptistæ ca-
put inueni-
tur.

Cap. 15.

Cæcus illu-
minatur.

Cap. 16.

Rursus fu-
git maritiũ
suum.

Cap. 17.

Eam viri
insequitur.

nèc venisset Hierosolyma. Et cum rursus in alias incidisset mulieres, eis describens formam eius, quæ quærebatur, mouebat omnem lapidem, volens scire vbinam ea versaretur. Illæ autem dicebant quidem se vidisse tali facie mulierem: non posse verò apertè scire, vbinam esset. Vbi enim serò venerit ad diuersorium, in aliquo quidem templo exijs quæ illic sunt, diuersatur: festinat autem rursus aliò transire. Nos tamen, inquit, tibi inferuiemus ad eam inueniendam. Singulatim enim diuisa, festinans quæ eam primam viderit, celerrimè accedens tibi significabit. Atque illæ quidem faciebant, sicut dixerant.

Cap. 18.

Mirè euadit
viri sui no-
titiã.

Matrona autem cum ita accidisset, obuiam facta accedenti Domitiano, cum eum agnouisset, fixis humi oculis, & manum terræ admouens, vt tolleret lapidem, eum ex aduerso prætereuntem latuit sapienter. Porrò autem cum illis occurrisset, intelligens quam de causâ totam illam tam diligenter obirent regionem inuestigantes, & se ex forma eis euasisse manifestam, & fore vt mox comprehenderetur, eas quoque, amouit sapienti excogitatione, petens sibi tres solos dies concedi, eunti in montem Sinam: & post eos se venturam quamprimùm, & maritum conuenturam. Domitianus verò cum hoc rescuisset, existimans rursus excusationem esse talem responsionem, maxima celeritate eam persequatur. Matrona autem cum hoc rursus rescuisset,

Latet in
quodam de-
lubro.

& quòd adest, qui persequitur, & iam sit capienda, magno metu correpta, in quoddam idolorum delubrum, quod est Beryti, ingressa, illic est diuersata, melius rara in damones incidere aut feras, quam capi manibus Domitiani. Nam illæ quidè si acceperint, corpus omninò solum lædent: Maritus autem si apprehenderit, erit & dæmonibus & feris perniciosior, vt qui possit cum corpore etiam animam lædere, eam rursus trahens ad mundum, & tanquam suam vxorem vendicans.

Cap. 19.

Cum in eo ergò esset, & operâ daret hymnis ad Deum & precibus, audiuit damones contrâ psallentes, & voces ei similes emittentes: & hoc factum est multis diebus. Ei itaque terrorem afferebat id, quod fiebat. Dein de cum se Crucis figura munisset, egressa est aduersus terribiles. Sed cum nullum posset videre, diuinam rogabat gratiam, vt manifestum fieret id, de quo dubitabat. Statim ergò vidit manifestos eos, qui prius non cernebantur, & voces emittentes obscuras, & ignem inferentes: qui rursus cum ab ea increparentur, excedebant, & tanquam fumus deficiebant. Non unquam autem cum generosam sceminâ inuasisset, illa parùm progressa è delubro, cum ad herbam se conuertisset, roscidas & virides herbas ad modicam consolationem ori admouit. Qui autem admirabiliter manna aliquando pluuit Dominus, & populam pauit ad satietatem, qui erat malignus & ingratus, sua sponte enatum potum & mensam ei simul ostendit. Nam cum in loco ardente, & soli valdè expósito, inuenisset locum pauco humore gratiudum, & eum acutis effodisset lapidibus, quantum satis erat ad concauis manibus hauriendum, nocte iam aduertante, ipsa quidem ascendit, confuetas preces Domino redditura: Postridè verò cum rediisset, inuenit cisternâ aqua plenam & mensam herbarum esculentarum: quæ nequaquam quidem paruifera erat ea, quæ accipiebatur conuiuio: sed multo magis eam lætificabat, quam lauta & opipara cœnæ paratæ diuitibus.

Crucis figu-
ra se munit
contra dæ-
mones.

† deest, fa-
mes, vel si-
tis.
Exod. 16.

Diuinitus
ei præberur
cibus & po-
tus.

Cap. 20.

Cum ea ergò sic se haberet, & Deum assidue oraret, hoc graue & non ferendum malignus iudicabat. Quamobrè suscepta forma speciosa scemina, ad eam accedens: Cur, inquit, domina mea delegisti hoc obscurum & alienum habitaculum? Nam & longa solitudo, & penuria rerum necessariorum magna est: & alioqui es arate adhuc iuuenis, & insigni pulchritudine: & tibi valdè timco, nè amabilis hic vultus sit occasio cupiditatis libidinosis oculis: & propter loci solitudinem, & quòd non adsit, qui sit opem tibi laturus, tuo corpori inferas contumeliam. Sed si mihi paruèris, te deducam ad ipsam ciuitatem, vbi etiam domum inuenies ex tua sententia: & vt tibi placet, habitabis absque villo tumultu: neque tibi deerunt, quæ sunt necessaria. Illa autem cum depræhendisset hoc esse insidiosum consilium aduersarij, hæc verba reputauit tanquam nugæ, & superauit laqueum. Sed rursus malignum illud demonium non cessat omni arte eam inuadere. Itaque cum circularitricis vetulæ formam suscepisset, & ignem qui videbatur emitti ex oculis, insanè simul & audacter se abiecerat ad eius pedes, terrens & loquens absurda & turpia. Cum ergò beata eius nullam duceret rationem, neque se ad eam verteret, tanquam sciuens & insultans: Etsi, inquit, generosam sceminam non potui vincere, cum esset iuuenis: sed in senectute inferam tibi, quæ sunt omnium difficilima. In præsentia autè aduersus te excitabo eos,

Dæmō pro-
caciter ei
minatur.

qui

qui sunt Beryti, vt quæ vilipendas delubrum eorum idolorum, & quantum in te est, efficias, vt habeatur despectui. Has improbas maligni insidias exceperunt reuelationes & visiones diuiniore, quomodo solet Deus consolari in afflictionibus, & per benigniora solucere, quæ sunt tristitia. Secundum multitudinem enim, inquit diuinus Dauid, dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Res autem ita se habuit:

Cum ipsa vesperè, vt solebat, preces funderet, tres viri apertè accedentes, visi sunt pfallere: & horas aliquot peracta est ab eis genuum flexio ponè Matronam. Illa autem conuertente faciem, vt videret quinam essent, cum leniter & placidè ter dixissent, Ora pro nobis, protinus abièrunt. Cum ergo eam virtus magis ac magis redderet manifestam, fama in omnem partem peruadebat, quòd Matronam malitiæ spiritus fugerent, & sint idolorum delubra vacua demonibus. Quamobrè multi ad eam veniebant, vel eam solum conuenire plurimi facientes. Hinc factum est, vt mulier quoquè quadam, nomine Sophrone, temperanter & conuenienter eius nomini vitam agens, sed quæ erat gentiliū dedita falsæ religioni, & cum ea aliæ quoquè, quæ eandem tenebant opinionem, cum renunciassent parentibus & amicis, & omnibus huius mundi, se ipsas Matronæ tradiderunt, & patentes aures ei præbebant, quæ etiam breui sunt baptismum consecutæ salutarem: inter quas virgo quoquè quadam gentilis, quæ erat sacerdos idolorum, cum de sancta audiisset, & deos suos condemnasset, & diuino zelo esset repleta, ea quidem, quæ a gentibus offerebantur demonibus, & consumenda erant in nefaria sacrificia: præbebat pauperibus. Ipsa autem cum discessisset ab omnibus, ad Matronam ardenti studio accedit, & se facit vnam ex ijs, quæ illam sequi statuerant.

Cum autem adesset dies, quo oportebat peragi sacrificia: & qui ad eam genere attingebant, cum populo essent congregati, ipsam non inuenientes, nesciebant quonam modo, quæ de more fiebant, peragerent, cum non adesset sacerdos. Cum verò quod factum fuerat, non possent intelligere, vix tandem autem id rescuiissent parentes, in idolorum delubrum, vbi erat Sancta, veniunt quamprimum: & cum eam vidissent iacentem ad sanctæ pedes, in hæc verba proruperunt: Cur, dicentes, o adolescentula, dijs maximis despectui habitis, imperfecta quidem reliquisti sacrificia: populum autem in nos iritasti non ferentem eam, quæ fit in deos, contumeliam? ipsa verò proptima & quæ beata censetur vita, hanc elegisti infamem, & quæ planè haberet contemptum? Dimissa ergo ea, quæ te repente oppressit, amentia, esto aliquandò sapiens, & hoc lugubri deposito habitu, læta ad nos lætos egredere: nè sit tibi sepulcrum interitûs, locus eius quæ videtur salutis. Nam si tu non facias quòd iubetur, crastino die ab igne consumetur præsens habitaculum. Hæc cum dixissent, ab ipsa quidem nihil audiebant.

Matrona autem eis dixit amicè & pacificè: Hanc finite, inquit, hæc est Dei ancilla, quæ prius erat ancilla vestrorum deorum. Nihil est deceterò ei vobiseum commune. Hæc cum audiissent, illi quidem sunt reuersi, templi conflagrationem & alia minantes grauissima. Puella autem iacens ad pedes beatæ Matronæ, Christum valdè rogabat, vt obsignaretur signaculo, & quamprimum diuinum baptismum cõsequeretur. Cum Matrona ergo reliquas iussisset expectare, ipsa processit ad aridam colligendam materiam: & cum multum collegisset & rediisset, Quædam ex vobis, inquit, euntes quam celerrimè, renunciate ijs, qui paulo antè venerunt, dicentes: Ignis est vobis paratus, & factis materiæ. Quanam autem de causa tardat vester aduentus, vt finem accipiant minæ, quæ sunt à vobis intentatæ? Hæc cum illi audiissent, & sapientem inuentionem, & generosos spiritus essent admirati, nesciebant quidnam contrà responderent: & nec ausi sunt postea illuc reuerti. Tunc ijs, quæ redierant, beata rursus aliud iussit: nempe vt Episcopum conuenirent, & secum ducerent vnum ex sacerdotibus & Diaconum. Quod quidem cum factum esset magna celeritate, ijs qui iam venerant sacerdotibus, tradidit eam quæ nupèr accesserat, sacerdotem: & iussit eam catechismo initiare & baptismo, & rursus ad se adducere.

Post baptismum itaq; adducta Euche, (sic enim fuerat nominata) edocebatur in omni disciplina spiritali, & in rebus diuinis exercebatur simul cum reliquis, quæ erant octo numero. Erat autem sancta aded iucunda in sermone, & bonum odorem spirans in Deum, vt multi sæpè ex ijs, qui eam conuenerant, postquam cessasset loqui, volentes domum reuerti, egrè ab ea discederent: vt qui veluti quibusdam vinculis essent ab

Deus eam consolatur. Psal. 93.

Cap. 21.

Multa se in eius tradant disciplina.

Quædã puella sacerdos, adhaeret illi.

Cap. 22.

Quæritur eadè à suis parentibus.

Cap. 23.

Magno animo cõtenit minas hominũ impiõrum Matrona.

Cap. 24.

Multi eius sanctitate permoti, impensè eam diligunt.

ea cōstridi sui in eam amoris: aut qui cū in siti pulchra aqua se exatuerint, & propterea grauer ferant ab ea recessum. Porro autem ipsam rursus inuasit desiderium conueniendi Bassianum. Cū autem is esset rursus in regina urbem Constantinopoli, in ipsa verò adesset etiam Domitianus eius maritus, repellebat desiderium eius mariti metus, nē fortē in manus eius incideret, si venisset in urbem. Quamobrēm cū distractus ei esset animus his duabus cogitationibus, nempe patris spiritualis desiderio, & metu mariti, in animo habebat ire potius Alexandriam, aut, cuius spe fuerat frustrata, Antiochiam. Hac de causa intentius vacabat orationibus, & à Domino expectabat significationem eius, quod erat ei futurum conducibile.

Cap. 25.
Visio ei offertur.

Cū in somnum ergo esset resoluta, videbatur adspicere tres viros: quorū vnusquisq; vehementer contendebat, quisnam ex his tribus esset preferendus, vt eam duceret vxorem. Cū ea autem aures auerteret, & putaret rem esse valde absurdam, (terrebat enim somnium, vt quod esset contrarium ijs, quas interdū susceperat, cogitationibus) Quinam autē vos estis, videbatur eis sancta dicere, & quæ sunt vestra nomina? Illi verò dixerunt, vnum quidem nominari Alexandrum, alterum autem Antiochum, tertium verò Constantinum. Sorte autem conabantur dirimere controuersiam: ea verò cecidit in eum, qui erat ætate iuuenis, nomine Constantinus. E somno ergo excitata, quidnam sibi vellent visionis reuelatio, intelligens, statuit quidem relinquere viam, quæ Alexandriam ducit, aut Antiochiam: Tota autem in hoc erat, vt proficisceretur Constantinopolim. hoc enim dicebat placere Deo, qui euidenter ostendit significationem eorum, quæ erant obscura.

Cap. 26.

Cū suis itaq; sororibus somnium communicasset, videbat eas suæ voluntati resistere: non quòd iudicarent id, quod visum fuerat, aliud significare: sed quòd eam valde amplecterentur, & non sustinerent eam ab ipsis discedere: vt quæ non secus à recens plātā plantā, ab illius verbis irrigaretur: & venirent in periculum, nē eius priuatione flaccescerent. tamen quoniam, dixerunt, diuina quædam prouidentia operam tulit tuo cōsilio, nequaquam possumus tuum interrompere propositum. Sed secundo loco, inquit, sit tibi curā, quibusnam sis nos relicta post tuum hinc recessum. Illa autem de eis protinus Episcopum facit certiorē, & perit, vt ad ipsam mittat duas Diaconissas, quibus tempus virtutem confirmauit. Quæ cū accessissent, beatissima Matrona suas, veluti quoddam depositum, credidit earum fidei, & suavit plurimifacere animas earum fidei creditas: nē, quas fecit Deus mundum relinquere, rursus sinerent accedere ad mundi vanitatem, & pacta conuenta negligere.

Committit
suas spiritu
ales filias
duabus Di
aconissis.

Cap. 27.
Proficiscitur
Constantinopolim.

Hac cū dixisset, & vltimum eis dedisset amplexum, & vnā ex eis solam secum accepisset Sophronem, nauem conscendit: & secundo vento uesta, peruenit Constantinopolim. Deindē cū venisset ad templum prope mare situm, quod à nomine patris Dei, dictum est Templum Irenes, Diaconum accersit Marcellum, quænam esset, ei aperiens. Is autem erat, quem superius diximus consuluisse Bassiano, vt eam mitteretur ad monasterium, quod est Emesæ. Lubenter ergo ab eo accepta, rogauit vt diceret, quænam esset causa longæ huius peregrinationis. Illa autem: Nihil, inquit, aliud (quid enim posset efficere, vt tantum laborem despiceret) nisi maximum quoddam desiderium eos conueniendi, & maximè, inquit, diuinum Bassianum. Propter quod iam & senectutem, & mulierum imbecillitatem, & quietam vitæ agendæ rationem, & alia omnia despiciens, soli viæ, quæ ad vos ducit, in eundem intentam fui. Deindē breuiter persequitur Domitiani Hierosolyma, & in Sinam montem persecutionem, & suam in idolorum delubro conuersationem, & quòd multitudo innumerabilis per eam accessit ad pietatem. Persequitur autem, non vt quæ se ostentaret, sed vt quæ teneretur veri dicendi desiderio. Est enim ostentatio aliena à modestia, & ab ea, quæ nihil æquè studuit, atquè latere. Alioqui autem accusari, quòd ordines deseruisset, quæ semel adscripta fuerat in vitam monasticam, iudicabat esse inutile, & quod posset occasionem præbere offensionis.

Vult latere,
sed non va
let.

Cap. 28.

Marcellus autem singula statim aperit diuino Bassiano. Ille verò auditione affectus tristitia, iussit eum quamprimum abire, & quietum aliquod & à tumultu alienum, non procul à monasterio præstiturere ei habitaculum, vt esset ei facile, si vellet, ad eam accedere. Ille autem citò effectum reddidit id quod imperabatur: & cū aptam domum ei parasset, sanctam in ea collocauit. Quem in locum cū magnus venisset Bassianus, eamq; esset allocutus, & dixisset quæ oportebat, quineriam ab ea didicisset de ijs, quæ ei obtigerant, & eam impertijisset ijs, quibus indigebat, eam roga
uit,

uit, an sibi opus esset aliquo alio. Cùm ea autem dixisset alias sorores esse Beryti, & eas velle ad ipsam venire, & vnà degere, hoc Episcopo Beryti statim literis significat, & quas nominatim querebat Matrona, iussit ad eam quamprimum mittere. Eæ ergo emissæ, & cohabitantes cum Matrona, ei summam exhibebant obedientiam, illa se ipsam præbente perfectissimū exemplar ad virtutem: quæ etiam multo magis, quàm multa ora, eam prædicabat, & omnibus reddebat manifestā. Nam cum alijs Verina quoque Imperatrix, vxor magni Leonis, ad ipsam ventitabat, nec tam illam, quàm seipsam in hoc statuebat honorare. Quæ cum moderatè & frugaliter ab ea esset accepta, & vt oportebat ipsam accipere, illa, quæ erat remota à negociorū sollicitudine, & dedita philosophiæ, recessit, admirans eius virtutem, & quod nihil peteret ab ea, quæ multa dare posset & vellet.

Euphemia autem coniunx Anthimi, qui fuerat Præfectus vrbis Romæ, cùm fuisset sanctæ familiaris, & cuiusmodi esset ipsa didicisset experientia: eam autem, quæ patricio Sporacio cōiuncta erat matrimonio, in grauem morbum vidisset incidisse, & qui artem vincebat medicinam, & nullam vitæ spem ostenderet: cùm eam, inquam, vidisset sic affectam: Si me audias, inquit, iubens valere medicos, in præsentia trade te communi bono, quod venit in ciuitatem: sanctam, inquam, Matronam, quæ multos non solum à morbis corporis, sed etiam animæ liberauit, ab impietate traducens ad verum Dei cultū: & ipsam haud ita multò post admiraberis, & alios multos ad ipsam transmittes. Hæc cùm dixisset, quænam esset, & qualem vitam transegisset, ei narrauit ab initio vsque ad finem. Die ergo sequenti ambæ ad eam veniunt, & cùm in longum productus esset earum sermo, cùm ea, quæ morbo laborabat, manum dexteræ Sanctæ apprehendisset, ad eam, quæ erat affecta, partem attulit: affectionem autem statim sensit leuiorem. Matrona verò rogauit causam, cur eam tetigisset. Cùm autè verum dixisset ea, quæ laborabat: Dominus, inquit, te liberabit ab eo malo, quod te detinet. nos enim hoc non possumus efficere.

Quæ itaque laborabat, ab illo tempore remisè accedentem cogitans mali grauitatem, in animo habebat manere apud sanctam, expectans perfectam liberationem ab eo, quod ipsi afferebat molestiam. Propterea iubeat etiam manere animantia, quæ ei ad vsum seruiebant. Cùm autem ei nunciatum esset, non esse aliud, quod eam acciperet, habitaculum: (vnum enim esse, idque habitari mercede) cum beata conferens sermones: Facultates, inquit, satis magnas suppeditaui mihi splendor generis, multasque ædes extructas ad pulchritudinem atque magnitudinem. Earum, inquit, quasunque volueris, quæ vno ambitu comprehenduntur, parata sum ego tibi largiri, animarum, quæ sunt seruandæ, futuras habitacula, & principaliter ad meam ipsius vtilitatem. Illa autem cùm spiritu cognouisset, quàm multis animabus ex hoc aperienda esset porta salutis, assensa est se esse accepturam: & cùm Diaconum accessisset Marcellum, & ei rem exposuisset, mittit ad contemplandum ea, quæ promissa fuerant. Qui postquam est contemplatus, reuersus dixit esse quidem pulchrum loci situm, vt qui à dextera quidem mare, alia autem ex parte propinquum habeat Bassiani monasterium: non parua autem & leui, sed magna opus habere diligentia.

Nondùm hæc renunciabantur, & promissio consecuta est effectum: & cùm donum fuisset literis insinuatum, statim ei quoque perfectum sanitatis donum à Deo fuit donatum. Postea autem & ædes extruxit magnificentius, vt quæ eas, quibus opus erat, impensas ad corrigendum & exornandum munifica manu ei exhibuerit. Hinc est, vt eas vsque in hodiernum diem vocent omnes Seuerianas. Hinc cùm sancta migrasset è priori habitatione, nihil omninò migravit à scopo, qui est in Deum, & ab operibus: nisi quis hoc vocarit migrationem, à minoribus ad maiora trāsitum. Quod factum est, vt suum quoque gregem fecerit valde augeri, & ab inimicis cōseruaret illisum, operibus habens adiutorem eum, qui est causa bonorum. Fit etiam tale quid aliud præter cætera, quod eam fecit maiorem.

Celebrabatur quidem publicum & venerandū festum Laurentij martyris. In eius autem templum confluxerat maxima multitudo populi, & diem in eo transigebat. Ibi duæ erant quidem sorores natura, sed moribus minimè, vt quæ valde inter se discrepant: genere autem erant claræ & insignes. Eæ ergo peracto festo illinc reuertentes, cùm fuissent in loco, in quo erat sanctæ monasterium, numerosius quidam sonus hymnorum diuinorum accessit ad aures earum. Quibus delectatæ, cùm resciuissent quantam ea esset, quæ præest monasterio, ad eam ingressæ sunt. Cùm eam verò

Constanti-
nopolis præ-
est aliquot
religiosis
feminis.

Verina Im-
peratrix cæ-
saram ha-
bet.

Cap. 29.

Et corporis
& animi
morbis me-
detur.

Cap. 30.
Euphemia
adiungit se
S. Matrone.

Cap. 31.
Euphemia
opulenta ma-
trona multa
ei largiur.

Cap. 32.
Venerandū
festum S.
Laurentij
martyris.

UR IUS
R VII
5

conuenissent, & partim quidem ex verbis, partim autem ex modestia & morum honestate magnam accepissent utilitatem, vna ex ijs spiritali eius amore capta: Tu quidem, inquit, abi, dixit alteri: ego autem manebo apud eam. me enim cepit obliuio & mariti, & domus, & cognatorum. &, vt dicam eum diuino Dauide: Elégi abiectionem esse in domo Dei mei potius, quam in mundo frui rebus iucundis. Cùm autē foror hęc dixisset Athanasia, (hoc enim erat ei nomen) ea non est illi assensā: sed aperte contradixit, dixitque rem esse leuitatis & inconsiderati seruoris, qui facile tendit ad penitentiam. Hęc autem dicebat animo potius mundi cupido, quàm graui & constanti. Sancta verò eius quidem laudabat ex Deo scopum: sed nec ipsa repentinam probabat mutationem: sed suadebat, vt prius rediret ad maritum, & eam rem communicaret marito: dicebatque oportere eam, quoad eius fieri potest, curam gerere vitę perfectioris, & Deum perpetuò rogare, vt scopum eius dirigat. Tuncque, ait, venies ad me: ex animi autem tui sententia succedat id, cuius teneris desiderio. Etsi enim diuinum desiderium subiit tuum animum, nec te tenere intermittit: me tamen multa impediunt, nē confidam: nempe tua ætas tenera, & quòd in suscipiendis laboribus non sis exercitata, & quòd sit natura magis ingeneratū, vt tibi seruiatur potius, quàm vt seruias: & quòd est omnium maximum, mariti prohibito.

Rogandus
Deus vt scopus
notetur
ab eo dirigatur.

Cap. 33.
Athanasia
femina nobilis
ad eius se imitatio-
nem componit.

Omnes suas
facultates
ei tradit.

Cap. 34.

Etiam olim
fuerit sumptuosa
& magnifica
templi & monasteria.

Cap. 35.

Psal. 118.

His dictis, silebat Athanasia, animo quidem eruciata, vt qua repelleretur: nollet autem contradicere, & suam confirmare voluntatem. Propterea recessit, hunc scopum & propositum accerrimè persequens: & vt sancta ei suaserat, vitę temperantis & frugalis curam gerens, & veluti præcedentē disciplinam, ad vitam & exercitationem id faciēns monasticam. Porro autē eum venisset in quendam ex suis agris, & seiuncta fuisset à coniuge, studebat ipsa se gerere ad sanctę imitationem, eodem tempore cibum sumentes, patreque & tenuiter, sicut illa, comedens, & preces fundens ante cibum & post cibum, & alia omnia pro viribus imitans, quę faciebat beata. Cùm ea autem in hoc esset, & quæreretur honestam à marito seiunctionem, tale quid accidit, valdè honestam præbens liberationem. Nam cùm ea, vt prius diximus, ab esset, maritus, qui erat sumptuosus & moribus intemperans, magnos faciebat sumptus. Cùm itaque redactus esset ad inopiam, persuadet puero, vt clam furripiat aliquam ex arcibus domina, & ad eum afferat. Quod quidem cùm factum esset, non latuit ancillam, quę seruabat res domina. A qua cùm illa rursus id didicisset, deceterò tanquam honesta arrepta occasione, nulla non ratione Athanasia moliebatur separationem. Tandem autem cùm marito persuasisset, & magnam partem facultatum, quę ad ipsam pertinebant, secum tulisset, Matronę fidei suam credit animam: accedensque, & ei suas offerens diuitias: Hęc, inquit, mihi accipe, & repone in thesauris Christi, qui non possunt furripi: & nē despicias animam, quę à sancta tua dependet anima, & omnia sua tibi dedicat.

Matrona autem administrationem quidem, vt molestam & negociosam reijciens, supplicis verò propositum admittens, dubitabat quidnam esset sibi faciendum. Et Bassiano quidem rem communicat: & audita eius sententia, accipit quę oblata fuerant: & ex pecunijs quidem quasdam consumit in monasterij faciendis operibus: vt quę monasterium quidem muro circundederit, trium autem tabulorum habitaculum extruxerit. Primum quidem & terrę propinquum, quod est ad sepulcra definitum, Secundum autem & medium, quod est aptum ad hyemandum, & habet templum, quod est eo tempore aptum, ad quod conueniatur. Tertium verò & postremum, quod ipsum quoque templo ornatur pulcherrimo, & est pulchrè accommodatum ad ver illic agendum. Quę quidem permanent vsque in hodiernum diem, prædicantia sumptuosam & magnificam ædificationem. In his quidem, sicut dictum est, cōsumptę sunt nonnullę pecunię Athanasia: reliquas autem distribuit monasterijs, quę erant Hierosolymis, & alijs, quę rerum necessariarum laborabant inopia, bono Marcello ad hęc piē inseruire. Et sic quidem Athanasia, amissis, quę fluunt, diuitijs, acquisiuit diuitias, in quas non cadit interitus.

Cùm quindecim autem annos fuisset superstes in hac viuendi ratione, à vita præfenti liberata, felix iter ad Deum iniit. Sic grex Matronę fuit amplificatus, multis quotidie accedentibus, & volentibus pasci ab hac magistra. Cùm autē instaret tempus eius dissolutionis planè ostendebat sancta, se neque propter parata opera perturbari ad separationem. Paratus enim fui, inquit diuinus Dauid, & non sum conturbatus: neque rursus festinabat seiungi: illud quidem, vt dictum est, propterea quòd con-

consideret: hoc autem iustus propter amorem sui gregis. Quod circa erat ei magis necessarium in carne permanere, sicut dicit diuinus Paulus: & cum maiores subiisset labores, illinc quoque plures fructus accipere. Quamobrem in fine se maioribus exercebat laboribus, sicut boni cursores: & pluribus vacabat precibus & intentionibus.

Cum Deus autem vellet ne hac quidem consolatione priuare Matronam, vt ante quam hinc excederet, nōset futurum illic suum statum, eam arripit somnus maior solito: in quo videbatur obire locum, pulchris admodum arboribus constitum, & qui aquis irrigabatur suauissimis, & pradium iucunditate maxima circumstantibus: in quo adstantes quaedam foeminae graues & honestae, & vultu praeseferentes aperta virtutis indicia, domum quandam interiorem ei manu videbantur ostendere, in signi pulchritudine, & qualem nec humana potest manus efficere, neque lingua narrare. Vocabant autem Matronam, vt illuc ingrederetur, dicentes: Haec est tua, & tibi praecipue definita. E somno vero excitata, intellexit quorsum somnium tenderet, quod ei fidem faciebat eorum, quae erant secutura, postquam ex hac vita excessisset. Cum totum ergo vitae tempus ei perductum esset ad centesimum annum: & solos quidem viginti quinque annos in vita transegisset mundana, reliquos autem in spiritali, hinc migravit ad Christum, quem desiderabat, relicta actionibus, quae ab omnibus quidem habentur in insigni admiratione: paucos vero possunt inducere ad eas imitandas: Christum, ad quem accessit, perpetuo supplex rogans, vt det pacem ecclesijs, & toti populo suo salutem, qui eum vnum glorificat Trinitatis, in quam non cadit diuisio: Quam decet omnis gloria, honor & adoratio, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Philip. 1.

Cap. 16. Vno S. Matronae.

Nota grandem eius etatem.

Migrat e corpore.

VITA S. VVILLEHADI, PRIMI EPISCOPI BREMENSIS, PER F. LAVR. SVRIVM EX MS. CO. dice, mutato serè stylo descripta. Est historia fide digna, tametsi Auctoris nomen Codex non habet, sed ab alio abbreviata videtur.

Villehadus vir venerabilis, ex Britannia maiori originem duxit. Porro spiritalibus instructus disciplinis, sacerdotio initiatus est. Vbi vero comperit Frisones, hactenus gentilissimi erroribus implicatos, Christianae fidei expetere mysteria, magno zelo incitatus, accuratè coepit perquirere, qua posset ratione ad eam gentem peruenire. Atque eo saluti animorum zelo, agente spiritu Dei, in dies augecente, accessit ad Regem Anglorum Alachintum, eique aperuit, quo zelo esset incensus, petiitque eius permissu sibi licere praedicandi verbi vitae causa ad Frisones proficisci. Rex, comperta eius sanctissima voluntate, conuocato ad se Episcoporum seruatorumque Dei non paruo coetu, de comuni omnium sententia & consensu, iussit eum adire gentem illam, eique fidenter annunciare verbum Dei.

Nouemb. 8.

Feruet zelo conuertedi Frisones.

At vir Dei gratulabundus accessit ad mare, eoque transmissus, venit in Frisiae locum quandam, quem *Dockinge vocant, vbi iam antè beatus Bonifacius fuit martyrio coronatus. Cuius concionibus multi illic fidem edocti, & Christiana religione initiati fuere. Vnde factum est, vt honorificè illic Vuillehadus exciperetur. Multo vero tempore ibi habitans, docuit ea quae sunt Dei, ita vt etiã permulti nobiles, suos filios ei traderent instituendos, & multi ab errore in viam reuocarentur, & magna infidelium turba eius praedicatione instructa, vndis salutaribus expiaretur.

*Dockum

Magnū fructum facit in Frisia.

Indè autem proficiscens vir Dei, traiecto flumine Lauinca, venit ad locum, quem Huchmarke appellant: cumque eius habitatores ab idolorum cultura ad verum Deum colendum reuocaret, illi furore perciti, exclamarunt, virum tam prophanum prorsus è medio tolli oportere. Nec deerant tamè moderatiōres quidam & sanioris consilij, qui more gentis sorte experiendum dicerent, num morte afficiendus esset. Sed agente diuina prouidentia, fors eum non attigit, Itaque liberam ei fecere abeundi potestatem. Illis ergo relicta, venit in Drentiam, vbi multi eius praedicatione conuersi, crediderunt in Christum, & baptizati sunt. Porro discipuli eius, diuino eos impellente amore, idolorum fana demoliri conabantur: sed id barbari molestissime ferentes, eos trucidare voluerunt. Cæsus tum fustibus est beatus Vuillehadus, & multa

Pagani vo. lunt cum occidere.

Caditur fustibus.

VIRIUS
1067
1068
RVIII
5